

Lovforslag nr. L 229. Fremsat den 2. marts 1988 af undervisningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om erhvervsskoler

Kapitel 1

Godkendelse af erhvervsskoler

§ 1. Undervisningsministeren kan godkende erhvervsskoler m.v., der giver undervisning inden for erhvervsuddannelserne og tilgrænsende uddannelser.

Stk. 2. Skolerne skal følge de regler om adgangsbetingelser, optagelsestal, uddannelseskrav til lærere, undervisningsbestemmelser, eksamensordninger og andre forhold vedrørende undervisningen ved de pågældende uddannelser, som fastsættes af undervisningsministeren eller følger af anden lovgivning.

§ 2. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet godkende de i § 1 nævnte skoler, såfremt skolen indgår som et hensigtsmæssigt led i en landsomfattende planlægning til opfyldelse af konstaterede eller forventede behov for sådanne skoler.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte vilkår for godkendelsen. Skolerne skal være selvejende institutioner, hvis vedtægter godkendes af undervisningsministeren. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om vedtægternes indhold.

Stk. 3. En godkendelse kan tilbagekaldes, hvis der ikke længere er behov for skolen. En godkendelse kan endvidere tilbagekaldes, hvis skolen ikke overholder fastsatte regler eller meddelte påbud.

Stk. 4. Ministeren kan modsætte sig nedlæggelse af en skole, såfremt der efter ministerens skøn stadig er behov for skolen, og kan fastsætte vilkårene for skolens videreførelse.

§ 3. I tilfælde af skolens ophør skal skolens formue anvendes til undervisnings- og uddannelsesformål efter undervisningsministerens bestemmelse.

§ 4. Undervisningsministeren fører tilsyn med og vejleder skolerne og kan indhente oplysninger om uddannelserne, eleverne, lærerne og institutionens drift i øvrigt til brug ved dette tilsyn.

Kapitel 2

Skolens bestyrelse

§ 5. Skolen ledes af en bestyrelse.

Stk. 2. Bestyrelsen skal normalt bestå af 6-12 medlemmer, hvoraf 1 medlem udpeges af amtsrådet og mindst 1 medlem af kommunalbestyrelser. Bestyrelsens øvrige medlemmer skal så vidt muligt tilsammen dække skolens virkefelt. Arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanterne skal være ligeligt repræsenterede og have tilknytning til det geografiske område og til det arbejdsmarked, som skolen dækker.

Stk. 3. Skolens lærere, elever og teknisk administrative personale repræsenteres i bestyrelsen uden stemmeret med hver 1 repræsentant.

Stk. 4. Skolens leder, jf. § 11, er bestyrelsens

sekretær og deltager i bestyrelsens møder uden stemmeret.

Stk. 5. Bestyrelsens sammensætning og ændringer heri skal meddeles undervisningsministeren.

Stk. 6. Undervisningsministeren kan inden for særlige skoleområder godkende en anden sammensætning af bestyrelsen end den i stk. 2 nævnte.

Bestyrelsens opgaver

§ 6. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af skolen. Efter indstilling fra lederen fastlægger bestyrelsen det årlige program for skolens virksomhed og godkender budget og regnskab.

§ 7. Bestyrelsen træffer efter indstilling fra lederen beslutning om, hvilke godkendte erhvervsuddannelser, erhvervs- og uddannelsesorienterede kurser og supplerende kurser, jf. lov om erhvervsuddannelser, skolen vil tilbyde på sit program.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde pålægge skolen at gennemføre bestemte erhvervsuddannelser.

Stk. 3. Undervisningsministerens forudgående godkendelse skal indhentes, såfremt bestyrelsen ønsker at oprette yderligere erhvervsuddannelser ved skolen.

Stk. 4. Undervisningsministerens godkendelse af oprettelse af yderligere erhvervsuddannelser på erhvervsskolerne sker samlet en gang årligt efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet på baggrund af en landsomfattende opgørelse af det forudgående års udbud og efterspørgsel.

Stk. 5. Skolen kan dog uanset reglerne i stk. 3 og 4 udbyde en enkelt erhvervsuddannelse på sit program, som endnu ikke er godkendt ved skolen. Godkendelse efter stk. 4 skal ske senest efter 2 år.

§ 8. Bestyrelsen skal virke for, at skolen optager andre uddannelsesaktiviteter end dem, der er nævnt i § 7, således at uddannelsessøgende og virksomheder i skolens område i videst muligt omfang sikres adgang til grund-, efter-

og videreuddannelse inden for erhvervsskolerens faglige område.

Stk. 2. Undervisningsministerens forudgående godkendelse skal indhentes, såfremt de i stk. 1 nævnte uddannelser er tilskudsberettigede.

Stk. 3. Bestyrelsen træffer efter indstilling fra lederen beslutning om iværksættelse af øvrige uddannelsesaktiviteter mod indtægtsdækning, jf. § 17.

§ 9. Bestyrelsen ansætter og afskediger lederen og godkender efter indstilling fra lederen ansættelse og afskedigelse af skolens øvrige personale.

Stk. 2. Bestyrelsen kan fastsætte nærmere retningslinier for lederens virksomhed og kan bemyndige lederen til at udøve de beføjelser, der er tillagt bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen ansætter og afskediger skolens revisor.

Bestyrelsens ansvar

§ 10. Bestyrelsen er over for undervisningsministeren ansvarlig for skolens drift, herunder for forvaltningen af de statslige tilskud.

Stk. 2. Hvis bestyrelsen ikke efterkommer påbud fra undervisningsministeren om berigtigelse af nærmere angivne forhold, kan undervisningsministeren beslutte,

- 1) at bestyrelsens opgaver eller dele heraf i en periode varetages af personer, der udpeges af undervisningsministeren, eller
- 2) at bestyrelsen træder tilbage således, at en ny bestyrelse skal vælges efter reglerne i skolens vedtægter.

Skolens leder

§ 11. Skolens daglige ledelse varetages af en leder, der påser

- 1) at uddannelserne gennemføres i overensstemmelse med gældende regler,
- 2) at de undervisningsmæssige forhold er forsvarelige,
- 3) at det af bestyrelsen godkendte budget overholdes, og
- 4) at skolens virksomhed i øvrigt er i overens-

stemmelse med bestyrelsens beslutninger og retningslinier.

Stk. 2. Lederen afgiver til bestyrelsen forslag til program for skolens virksomhed i det kommende år.

Kapitel 3

Tilskud

§ 12. Undervisningsministeren yder et årligt fastsat rammetilskud til skoler, der er godkendt efter § 1, til dækning af fællesudgifter, dvs. udgifter til

- 1) bygningsdrift, herunder husleje,
- 2) administration,
- 3) skolehjem, jf. § 13, og
- 4) eventuelle udgifter, der er fælles for skolen.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan yde rente- og afdragsfrie lån til opførelse, til- og ombygning eller køb af bygninger med indtil $\frac{5}{6}$ af bygningens opførelsesværdi eller købesum. Til mindre til- og ombygninger kan lånet andrage indtil 100 pct. af udgifterne. Tilskud kan ydes til indretning af lejede lokaler. Reglerne finder tilsvarende anvendelse på de i § 13 omhandlede skolehjem.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan endvidere yde lån til forskellige skoleformål, herunder til køb af apparatur.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan yde lån eller tilskud til skoler, der efter undervisningsministerens skøn er kommet i en særlig vanskelig økonomisk situation. Lånet eller tilskuddet er betinget af, at skolen omlægger sin aktivitet med henblik på forbedring af skolens økonomi.

Stk. 5. Undervisningsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte nærmere regler om vilkår for ydelse og afvikling af lån samt om ydelse af tilskud i henhold til stk. 2, 3 og 4.

§ 13. Undervisningsministeren kan yde tilskud til skolehjem, såfremt skolehjemmet

- 1) drives af en skole godkendt efter § 1 eller af en selvejende institution og
- 2) er bolig for elever i tilskudsberettigede uddannelser.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om optagelse af elever og om elevernes betaling for kost og logi på skolehjem, herunder betaling fra andre end elever i erhvervsuddannelser.

§ 14. Skoler, der er godkendt efter § 1, kan efter regler fastsat af undervisningsministeren opnå rammetilskud til de direkte undervisningsudgifter for de i § 1 nævnte uddannelser, medmindre der ydes tilskud til disse udgifter efter de pågældende uddannelseslove.

Stk. 2. Tilskud til undervisningsudgifter efter stk. 1 er betinget af, at der efter undervisningsministerens skøn er tilstrækkeligt behov for vedkommende uddannelse ved skolen.

§ 15. Skolerne skal følge de af finansministeren fastsatte eller aftalte bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår for det ved skolen ansatte personale.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 10, stk. 1, og §§ 19–25, i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken finder anvendelse på det personale ved skolerne, der er ansat på vilkår svarende til tjenestemandsvilkår. § 21, stk. 4, i tjenestemandsløven gælder for medlemmer af skolernes bestyrelser.

§ 16. Undervisningsministeren fastsætter regler om deltagerbetaling ved tilskudsberettigede enkeltfagskurser og deltidsuddannelser.

§ 17. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om størrelsen af og fremgangsmåden ved betaling for undervisning og andre aktiviteter, der ikke er tilskudsberettigede efter denne lov.

§ 18. Undervisningsministeren kan helt eller delvis yde tilskud til udviklings- og forsøgsvirksomhed samt til iværksættelse af nye uddannelser ved de i § 1 nævnte skoler.

§ 19. Skolen disponerer frit ved anvendelsen af statslige tilskud til de tilskudsberettigede uddannelser og til fællesudgifter under ét. Det er en betingelse, at skolerne opfylder de bestem-

melser, der gælder for de enkelte uddannelser og for skolehjem, og underviser det antal årselever inden for de enkelte uddannelsesgrupper, som tilskuddene er betinget af. Skolerne kan opspare tilskud til anvendelse i følgende finansår til skole- og undervisningsvirksomhed.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan ved fastlæggelsen af tilskudssatser til uddannelserne og skolehjem samt tilskud til fællesudgifter fraregne forventet elevbetaling og indtægter ved driften.

§ 20. Undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren nærmere regler om udbetaling af tilskud til skolerne.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan tilbageholde tilskud eller lade tilskud bortfalde, eventuelt kræve tilskud tilbagebetalt, såfremt vilkår for ydelse af tilskud ikke overholdes.

§ 21. Undervisningsministeren har ret til at indkalde alle oplysninger om uddannelserne, eleverne, lærerne, udstyret og om institutionens drift i øvrigt til brug for fastlæggelse af tilskuddene.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan bestemme, at skolerne skal anvende fælles administrative systemer.

Kapitel 4

Regnskab og revision

§ 22. Skolens regnskabsføring skal være i overensstemmelse med regler fastsat af undervisningsministeren.

§ 23. Skolens regnskabsår er finansåret. Ved regnskabsårets afslutning udarbejdes et årsregnskab omfattende driftsregnskab og status. Regnskabet skal underskrives af bestyrelsen samt af lederen.

Stk. 2. Årsregnskabet skal attesteres af en statsautoriseret eller registreret revisor.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om opstilling af regnskaberne.

Kapitel 5

Befordring

§ 24. Amtskommunerne yder tilskud til befordring mellem bopæl og skole samt mellem bopæl og virksomhed for elever under 1. del af godkendte erhvervsuddannelser og i orienterende og supplerende kurser. Det er en betingelse, at eleverne ikke modtager løn under uddannelsen. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om tilskuddet.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om, i hvilket omfang der af staten kan ydes tilskud til de i stk. 1 nævnte elevers befordring mellem hjem og skolehjem og mellem flere undervisningsafdelinger på samme dag. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om administrationen af ordningen.

Stk. 3. Staten kan inden for et beløb fastsat på de årlige finanslove yde tilskud til nedbringelse af særlig store befordringsudgifter i forbindelse med skoleophold for andre elever på godkendte erhvervsuddannelser end de i stk. 1 nævnte. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om administrationen af ordningen og kan herunder bestemme, at afgørelser om tilskud træffes af skolerne, og at afgørelserne ikke kan påklages.

Kapitel 6

Forskellige bestemmelser

§ 25. Beslutning om suspension, iværksættelse af tjenstlig undersøgelse, udpegning af forhørsleder, ikendelse af disciplinærstraf og injuriersøgsmål træffes af undervisningsministeren efter indhentet udtalelse fra skolen.

§ 26. For andre skoler end erhvervsskoler, institutioner og virksomheder, der i medfør af § 18, stk. 2, i lov om erhvervsuddannelser er godkendt til at meddele bestemte erhvervsuddannelser, finder reglerne i § 13 og §§ 20-23 anvendelse. Undervisningsministeren kan bestemme, at § 12 finder helt eller delvis anvendelse.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan godkende, at andre skoler end erhvervsskoler, institutioner og virksomheder, der ikke opfylder betingelserne i kapitel 1 og 2, meddeler tilgrænsende erhvervsrettet uddannelse. For disse sko-

ler m.v. finder reglerne i § 13, § 16 og §§ 20-23 anvendelse. Undervisningsministeren kan bestemme, at §§ 12 og 14 finder helt eller delvis anvendelse. Godkendelsen kan tilbagekaldes.

§ 27. Undervisningsministeren kan tillade, at en privat skole, institution eller virksomhed, der ikke opfylder betingelserne i kapitel 1 og 2, meddeler undervisning inden for tilgrænsende erhvervsrettede uddannelser. Der ydes ikke tilskud til disse uddannelser.

§ 28. Efter nærmere regler fastsat af undervisningsministeren kan klager over en skoles afgørelser indbringes for ministeren.

§ 29. Har undervisningsministeren bemyndiget ministeriets direktorater til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren, kan ministeren fastsætte regler om adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelsen, herunder om at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Kapitel 7

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 30. Loven træder i kraft 1. januar 1990.

Stk. 2. § 5 har virkning fra den 1. juli 1989, og vedtægterne skal være bragt i overensstemmelse med denne lov senest 1. januar 1990.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i § 5, stk. 2, kan bestyrelsen for handelsskoler, hvis vedtægter er godkendt før 1. juli 1988, beslutte, at reglerne i

vedtægterne om bestyrelsens sammensætning fortsat skal have virkning.

Stk. 4. Lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 178 af 2. april 1987, lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 974 af 19. december 1986, og lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 22. januar 1987, ophæves.

Stk. 5. Regler, der er udstedt i medfør af tidligere love, forbliver indtil videre i kraft.

§ 31. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om fuldførelsen af undervisning, der er påbegyndt før lovens ikrafttræden.

§ 32. Der ydes rammetilskud til de direkte undervisningsudgifter i henhold til § 14 til afslutning af undervisning af elever på lærlinge-, efg- og grundlæggende teknikeruddannelser, der er påbegyndt før ikrafttrædelsen af lov om erhvervsuddannelser.

§ 33. Udstyr og inventar m.v., der ved anskaffelsen har været finansieret over bevillingerne til bygge- og anlægsudgifter og driftsudgifter, overgår til skolernes ejendom. Skolerne er herefter forpligtede til at sikre videreførelsen af en forsvarlig standard af udstyr og inventar m.v. ved uddannelserne inden for de årlige driftstilskud og lån, der ydes til formålet.

§ 34. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets hovedformål

Lovforslaget om erhvervsskoler udgør en integreret del af undervisningsministerens oplæg til en reform af erhvervsuddannelser og fremsættes derfor samtidig med forslag til lov om erhvervsuddannelser.

For så vidt angår en nærmere beskrivelse af baggrunden for reformen og af de væsentligste fornyelser i reformen henvises til de almindelige bemærkninger til lovforslaget om erhvervsuddannelser.

Hovedformålet med lovforslaget om erhvervsskoler er at sikre de enkelte erhvervsskoler bedre muligheder for at bidrage til den samlede erhvervsuddannelsesreform, herunder for at imødekomme de unges uddannelsesønsker, sikre lokal arbejdsmarkedstilpasning samt pædagogisk og økonomisk ansvarlig tilrettelæggelse af skolens virksomhed.

Erhvervsskolerne er karakteriseret ved at udbyde erhvervsuddannelser. Skolerne varetager også en mangfoldighed af andre uddannelsesopgaver, ikke mindst til imødekommelse af det voksende behov for erhvervsrettet efter- og videreuddannelse m.v. Lovforslaget om erhvervsskoler danner grundlaget for, at skolerne gennem hele deres virksomhed udvikler sig som *lokale dynamiske erhvervsrettede uddannelsescentre*. Denne udvikling vil ske i en tæt kontakt mellem skolernes bestyrelse, de lokale elever og det lokale erhvervsliv og arbejdsmarked, herunder arbejdsmarkedsnævnene.

2. Nye opgaver til erhvervsskolerne

Lovforslaget bygger i væsentligt omfang på de anbefalinger, som konsulentfirmaet P. A. International Consultants A/S i december 1986 gav undervisningsministeren i en rapport om erhvervsskolernes styring. Konsulentfirmaets konklusion var, at en række opgaver, der hidtil havde været placeret i Undervisningsministeriet og de centrale rådgivende organer, burde lægges ud til de enkelte skoler.

Lovforslaget om erhvervsskoler er derfor en institutionslov – som sammen med lovforslaget om er-

hvervsuddannelser – giver erhvervsskolerne, dvs. skolernes bestyrelse, de lokale uddannelsesudvalg og lederen stærkt udvidede beføjelser, men på afklarede vilkår.

Lovforslaget rummer følgende nye opgaver for skolernes bestyrelse:

1. Overordnet ledelse af skolens samlede virksomhed ud fra den øgede frihed, der følger af, at statens tilskud ydes som (netto) bloktilskud, der forventes suppleret gennem indtægtsdækket virksomhed ikke mindst på det ekspanderende efteruddannelsesområde.
2. Beslutning om den enkelte skoles erhvervsuddannelsesprofil. Det vil sige, at skolen som udgangspunkt selv bestemmer, hvilke af de i henhold til lov om erhvervsuddannelser godkendte uddannelser skolen ønsker at udbyde.
3. Tilrettelæggelse af erhvervs- og teknikeruddannelsernes nærmere indhold i samarbejde med de af skolen nedsatte lokale uddannelsesudvalg.

Uddannelserne styres i dag efter centralt fastsatte og meget detaljerede undervisningsplaner, som undervisningsministeren fastsætter efter høring i flere centrale rådgivningsniveauer.

Lovens virkefelt er tekniske skoler og handelskoler samt eventuelt andre skoler, der udbyder erhvervsuddannelser i henhold til forslag til lov om erhvervsuddannelser og eventuelle andre uddannelser, der grænser op hertil. Fællesbetegnelsen erhvervsskoler er valgt i lyset af de identiske regler og vilkår for skolernes virke, som lovforslaget indebærer.

3. Styrelsesregler

De nye opgaver for skolerne stiller øgede krav til erhvervsskolernes ledelse og medfører behov for afklarede kompetenceforhold.

I lovforslagets regler om *bestyrelsernes sammensætning* præciseres det derfor, at arbejdsmarkedets repræsentanter i bestyrelsen tilsammen skal dække skolens virkefelt, og at repræsentanterne skal have

tilknytning til det geografiske område og til det arbejdsmarked, som skolen dækker.

Og i lovforslagets regler om *bestyrelsens opgaver* understreges det, at bestyrelsen har den overordnede ledelse af skolen og skal godkende det årlige program for skolens virksomhed samt budget og regnskab efter indstilling fra skolens leder. Det understreges endvidere, at skolens bestyrelse skal virke for, at skolens samlede uddannelsesaktiviteter giver både de uddannelsessøgende og virksomhederne i skolens område adgang til relevant grund-, efter- og videreuddannelse inden for erhvervsskolernes område.

Også *bestyrelsernes ansvar* over for undervisningsministeren understreges i lovforslagets regler. Og i tilfælde, hvor skolens bestyrelse ikke lever op til sit ansvar, giver reglerne undervisningsministeren bemyndigelse til enten at udpege personer, der i en periode varetager bestyrelsens opgaver, eller at anmode bestyrelsen om at træde tilbage, hvorefter en ny bestyrelse må vælges i overensstemmelse med de fastsatte regler.

Endelig er der i lovforslaget optaget bestemmelser, der præciserer *opgaverne* og *ansvaret* for skolens leder.

4. Økonomistyringsreformen

Den samlede statslige finansiering af erhvervsuddannelserne og -skolerne baseres i fremtiden på et bloktilskudssystem, hvor der hidtil har været tale om en blanding af øremærkede tilskud og dækning af driftsudgifter.

Overgangen til et rent tilskudssystem vil udvide skolernes selvstændige dispositionsmuligheder væsentligt og betyde en meget stor administrativ forenkling.

Det nye tilskudssystem bygges således op, at der dels ydes rammetilskud og eventuelt lån til *skolernes fællesudgifter*, dvs. udgifter, der ikke direkte kan henføres til den enkelte uddannelse, dels tilskud til *direkte undervisningsudgifter ved de enkelte uddannelsesområder*. Tilskuddene til de direkte undervisningsudgifter ydes efter objektive kriterier fælles for alle skolerne og for større grupper af uddannelser.

Desuden vil der kunne ydes særlige tilskud til *udviklings- og forsøgsarbejde* med henblik på at sikre en fornyelse af uddannelserne i overensstemmelse med udviklingen af arbejdsmarkedet og indpasning af ny teknologi i uddannelserne. Skolerne vil også kunne opnå særlige *omstillingsstilskud* i henhold til lovforslaget om erhvervsuddannelser.

De almindelige tilskud til de direkte undervisningsudgifter ved de tilskudsberettigede uddannelser kan være lovbundne, jf. § 19 i forslag til lov om er-

hvervsuddannelser, eller kan være rammetilskud bl.a. i henhold til forslaget § 14. På længere sigt tænkes bestemmelser om tilskud til uddannelserne indbygget i uddannelseslove for alle hovedgrupper af uddannelser svarende til forslaget til lov om erhvervsuddannelser.

I alle tilfælde vil de almindelige tilskud til undervisningsudgifter blive fastsat ud fra antal årselever og takster pr. årselev. Når der er tale om lovbundne udgifter, jf. forslag til lov om erhvervsuddannelser, vil taksterne blive fastsat direkte i finansloven, dvs. at Folketinget bestemmer undervisningens standard (i økonomisk forstand), og inden for denne økonomiske ramme skal de ansvarlige faglige organer på landsplan og de enkelte skoler tilrettelægge undervisningen. Bevillingernes fordeling på skoler følger eleverne. De lovbundne tilskud indføres for at sikre fri adgang til erhvervsuddannelserne.

For alle rammetilskud og lån i henhold til denne lov fastlægges der på de årlige finanslove samlede tilskuds- og lånerammer, som undervisningsministeren skal disponere inden for ved fordelingen af tilskud og lån til erhvervsskolerne.

En skole vil frit kunne disponere over sine samlede lovbundne tilskud og rammetilskud til de tilskudsberettigede uddannelser og skoleformål under ét. Bloktilskudsformen betyder, at der heller ikke vil være lønsums- og personalerammer knyttet til tilskuddene. Skolerne vil kunne spare tilskud op.

Alle tilskud fastsættes netto, dvs. eksklusiv særlige indtægter. Dermed vil skolerne også frit kunne disponere over alle indtægter ud over tilskuddene.

Endelig vil omlægningen til et rent tilskudssystem betyde, at skolernes regnskabssystemer laves om. Der skal fastlægges et tilskudsudbetalingssystem, og skolernes regnskabssystemer skal indrettes således, at de bliver velegnede redskaber i den interne økonomistyring og et velegnet grundlag for den eksterne revision.

Undervisningsministeriet har ved forhandling med repræsentanter fra skolelederforeningerne aftalt, at der etableres et formaliseret samarbejde om den nærmere udformning af elevtilskudssystemerne og finansieringsomlægningen iøvrigt.

Finansieringsreformen i sig selv forudsættes helt udgiftsneutral, dvs. at nuværende omkostningsforhold i høj grad vil danne basis for fastsættelse af takster og rammetilskud.

5. Lovforslaget og dets virkefelt

Når undervisningsministeren har valgt at fremsætte et særligt lovforslag om erhvervsskoler frem for at

indarbejde reglerne for erhvervsskolerne i lovforslaget om erhvervsuddannelser, er det primært, fordi der på erhvervsskolerne også fremover i væsentligt omfang må forventes udbudt tilskudsberettigede uddannelser, som ligger uden for rammerne af lovforslaget om erhvervsuddannelser. Dette gælder især HHX-uddannelsen, HTX-forsøgsuddannelsen, de videregående teknikeruddannelser, efteruddannelse af faglærte, enkeltfagskurser og anden efter- og videreuddannelse.

Lovforslaget om erhvervsskoler og lovforslaget om erhvervsuddannelser er begge led i en *strukturel forenkling af det gældende lovkompleks*. Specielt hvad angår styringen af erhvervsskolerne ophæves følgende love:

Lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 22. januar 1987.

Lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 974 af 19. december 1986.

Lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 178 af 2. april 1987.

Ophævelsen af de tre love indebærer imidlertid, at lovhjemmelen for en række uddannelser falder bort. Der er derfor i lovforslaget om erhvervsskoler optaget en generel bestemmelse (§ 1, stk. 2), der sikrer fortsat hjemmel til disse uddannelser.

Dette lovforslag er således en *lov om erhvervsskoler*. Det forudsættes på lidt længere sigt, at alle tilskudsberettigede uddannelser (efter en eventuel forsøgsperiode) vil blive henført til et *begrænset antal uddannelseslove*, der angiver overordnede mål og rammer – herunder økonomiske – for de respektive grupper af uddannelser.

Lovforslaget om erhvervsuddannelser »dækker« de hidtidige lærlinge- og efg-uddannelser samt de grundlæggende teknikeruddannelser. Loven om videregående teknikeruddannelser m.v. »dækker« de videregående teknikeruddannelser m.v., og loven om efteruddannelse m.v. dækker efteruddannelsesområdet.

For så vidt angår de handelsmæssige/økonomiske uddannelser, der ikke er dækket af lovforslaget om erhvervsuddannelser, henvises til det af undervisningsministeren nedsatte handelsudvalg, som skal fremlægge sine overvejelser og forslag inden den 1. maj 1988. Udvalgets forslag må påregnes at medføre lovinitiativer inden for handelsuddannelsesområdet. Også evalueringen af HTX-forsøgsuddannelsen kan forventes fulgt op af lovinitiativer.

Ved udformningen af en lovstruktur, som den her skitserede med en »skolelov« og et begrænset antal »uddannelseslove« er der lagt vægt på at præcisere Folketingets og undervisningsministerens rolle og virkemidler i den overordnede styring af de mangeartede uddannelser inden for erhvervsskolerens virkefelt.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Statens samlede udgifter til erhvervsskolerens virksomhed udgør i alt 4,5 mia. kr. på finanslovsforslaget for 1988.

Selve finansieringsreformen forudsættes at være udgiftsneutral i overensstemmelse med sædvane ved omlægningen af offentlige tilskud m.v.

Uddannelsesreformen medfører, at lærlinge- og efg-uddannelserne samt de grundlæggende teknikeruddannelser sammenlægges i væsentligt færre uddannelser og samles under et fælles regelsæt. Dette indebærer også en forenkling af skolernes virksomhed. Samtidig gennemføres en gennemgribende reform af økonomistyringen af erhvervsskolerne, som på længere sigt vil være en meget væsentlig administrativ lettelse for skolerne.

Imidlertid vil den samlede reform også decentralisere væsentlige uddannelsesmæssige og økonomiske beslutninger til skolerne, der forudsætter en styrkelse af skolernes ledelsesmæssige kapacitet i bred forstand samt nyudvikling af administrative systemer.

Alt i alt skønnes der netto at være behov for 120 årsværk, svarende til et gennemsnit på 1 årsværk pr. skole.

De tilhørende udgifter til løn og drift skønnes at være 50 mio. kr. på årsbasis fra 1990, mens der i 1989 skønnes at være behov for 25 mio. kr. til skolernes lokale forberedelse af den nye og mere selvstændige virksomhed.

På længere sigt forudsættes decentraliseringen til skolerne at indebære en væsentlig aflastning af centraladministrationen i Undervisningsministeriet. I de nærmeste år forestår imidlertid et meget betydeligt merarbejde i forbindelse med gennemførelsen af det samlede reformkompleks, der omfatter ca. 400 erhvervsuddannelser og nye styringsregler i forhold såvel til de centrale rådgivende organer som til erhvervsskolerne.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Til § 1

Til stk. 1

Erhvervsskoler er handelsskoler og tekniske skoler, men også andre uddannelsesinstitutioner vil kunne inddrages under denne lovs bestemmelser og godkendes som erhvervsskoler.

På erhvervsskolerne undervises der inden for erhvervsuddannelseslovens område, jf. det samtidig fremsatte forslag til lov om erhvervsuddannelser.

Der vil tillige som hidtil skulle undervises i f.eks. følgende tilgrænsende uddannelser:

- HTX
- HHX
- korte videregående teknikeruddannelser
- handelsuddannelser
- deltidsuddannelser som merkonom-, teknonom- og datanomuddannelserne
- enkeltfagskurser
- kursus til uddannelse til ledere af håndværksvirksomheder
- uddannelse af boligkonsulenter
- uddannelse af gas-, vand- og sanitetsmestre
- videregående uddannelse af faglærte malere.

Herudover vil erhvervsskolerne undervise i henhold til efteruddannelsesloven samt have aktiviteter inden for indtægtsdækket virksomhed af forskellig art, f.eks. særligt virksomhedstilpassede kurser, salg af konsulentytelser og bank- og sparekassekurser. Erhvervsskolerne vil også fortsat have undervisningsopgaver i henhold til lov om arbejdsmarkedsuddannelser, især vedrørende efteruddannelse af faglærte.

Til stk. 2

Skolerne skal som hidtil følge de regler, som undervisningsministeren fastsætter med hjemmel i denne eller andre love vedrørende undervisningen m.v. ved de pågældende uddannelser og aktiviteter. Bestemmelsen indeholder bl.a. hjemmel for ministeren til at udstede uddannelsesbekendtgørelser. Dette vil der være behov for at udnytte, for så vidt angår de uddannelser, som endnu ikke har egen uddannelseslov, f.eks. HHX, HTX og kunsthåndværkeruddannelsen.

Den nuværende lovhjemmel for disse uddannelser findes (bl.a.) i lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler og lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler. For så vidt angår de regler, som følger af anden lovgivning, kan nævnes arbejdsmarkedsuddannelserne.

Til § 2

Til stk. 1 og 2

Skolerne skal fortsat etableres som selvejende institutioner med vedtægter godkendt af undervisningsministeren. Vedtægterne skal som hidtil indeholde regler bl.a. om bestyrelsens sammensætning, virke og opgaver, regler om regnskab og tegningsret, regler om lederens opgaver samt fremgangsmåden ved skolens nedlæggelse.

Øvrige vilkår for godkendelse kan f.eks. være lokale- og udstyrskrav, forsvarlige undervisningsplaner og kvalificerede lærerkrafter, samt at skolen er organiseret på et betryggende økonomisk grundlag.

Der foregår i ministeriet et landsomfattende analyse- og prognosearbejde med henblik på en kortlægning af uddannelses-, kvalifikations- og beskæftigelsesbehov. Resultaterne heraf udgør grundlaget for godkendelsen af erhvervsskoler. Godkendelsen sker efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet.

Undervisningsministeriets regler om vedtægternes indhold kan have form af et sæt standardvedtægter. I denne forbindelse vil de nuværende standardvedtægter blive ændret på visse punkter med henblik på at opnå større selvbestemmelse for bestyrelserne. jf. de almindelige bemærkninger.

Til stk. 3

Såfremt der ikke længere er behov for en skole – f.eks. på grund af manglende elevtilgang eller ændrede krav til arbejdskraftens kvalifikationer – kan ministeren tilbagekalde godkendelsen. Det samme kan ministeren, hvis vilkårene for godkendelsen ikke opfyldes eller ikke længere er opfyldt. Godkendelsen bortfalder uden videre, såfremt elevtilgangen falder i en sådan grad, at skolen må lukke af økonomiske årsager, jf. dog stk. 4. Godkendelsen kan endvidere tilbagekaldes, hvis de fastsatte regler eller meddelte påbud i øvrigt ikke overholdes af skolen.

Til stk. 4

Bestemmelsen tager sigte på en situation, hvor en skoles bestyrelse – f.eks. af økonomiske årsager – har truffet beslutning om at nedlægge en skole, men hvor ministeren skønner, at der fortsat er et behov for at opretholde skolen, jf. stk. 1.

I sådanne tilfælde vil ministeren kunne modsætte sig, at skolen nedlægges, og ministeren vil i medfør af § 12, stk. 4, kunne yde skolen ekstraordinære lån eller tilskud samt fastsætte eventuelle særlige vilkår for skolens videreførelse, herunder eventuelt kræve en hel eller delvis reorganisation af skolens bestyrelse.

Til § 3

Bestemmelsen skal sikre, at nedlagte skolers formue efter undervisningsministerens bestemmelse anvendes til undervisnings- og uddannelsesformål inden for erhvervsuddannelserne. Ministeren vil med tilslutning fra Folketingets Finansudvalg kunne træffe bestemmelse om formuens anvendelse inden for andre uddannelsesområder.

Til § 4

Med henblik på at være med til at sikre, at skolerne løbende følger regler og bestemmelser og tilbyder eleverne en forsvarlig undervisning, fører Undervisningsministeriet tilsyn med skolerne og yder pædagogisk vejledning m.v., der kan bidrage til, at skolerne lever op til deres formål. Ministeriet kan indhente oplysninger om uddannelserne, eleverne, lærerne og institutionens drift i øvrigt til brug ved tilsynet.

*Til kapitel 2**Til § 5*

Med hensyn til bestyrelsens udvidede kompetence henvises til de almindelige bemærkninger.

Til stk. 2

Bestyrelsesmedlemmernes antal kan variere fra den ene skole til den anden afhængig af skolens virkefelt. Amdtsrådet og kommunalbestyrelser i skolens lokalområde udpeger (mindst) et medlem hver. Med henblik på at sikre den bedst mulige tilrettelæggelse af uddannelsesudbud i relation til det lokale arbejdsmarkeds behov bør der så vidt muligt være personsammenfald mellem et eller flere af bestyrelsens medlemmer og medlemmer af arbejdsmarkedsnævnet.

Arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter skal være ligeligt repræsenteret og have tilknytning til det geografiske område og det arbejdsmarked, som skolen dækker, ligesom de så vidt muligt tilsammen skal dække skolens virkefelt, jf. §§ 7 og 8, samt have tilknytning til det lokale arbejdsmarked.

Flertallet af de i dag godkendte erhvervsskoler har ligelig repræsentation af arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter, men der er ikke hjemmel til efter de hidtil gældende regler at kræve dette. Det er inden for handelsskoleområdet, der endnu findes nogle skoler uden ligelig repræsentation af arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter.

Bestyrelsesmedlemmerne skal så vidt muligt dække skolens virkefelt. Der tænkes ikke blot på er-

hvervsuddannelserne, men også på de øvrige uddannelser og aktiviteter, skolen tilbyder, dog således at hvert uddannelses- og aktivitetsområde ikke kan forvente en særlig repræsentant. Bestyrelsen skal normalt bestå af 6-12 medlemmer, og vedtægterne fastsætter, at formandens stemme er afgørende ved afstemninger med stemmelighed.

Bestyrelsesrepræsentanter for arbejdsgivere og arbejdstagere skal forstås i vid forstand og repræsenterer organisationer, foreninger og virksomheder med de fornødne uddannelsesinteresser. For så vidt angår handelsskoler, hvis vedtægter er godkendt inden den 1. juli 1988, kan bestyrelsen beslutte, at de gældende bestemmelser i vedtægterne om bestyrelsens sammensætning fortsat finder anvendelse, jf. § 30, stk. 3.

Bestyrelsens vedtagelse af vedtægter og indstilling til Undervisningsministeriet om godkendelse heraf må tages som udtryk for, at man finder skolens faglige område dækket.

Det vil normalt være hensigtsmæssigt at optage en bestemmelse i vedtægterne om, at bestyrelsens medlemmer udpeges for en periode af 4 år, og at genvalg kun kan finde sted en gang.

Ministeriet har hidtil i visse tilfælde udpeget en repræsentant til bestyrelsen som overtalligt medlem. Denne praksis vil ikke blive videreført, jf. dog § 10, stk. 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Til stk. 3

Bestemmelsen sikrer, at skolens lærere, elever og teknisk administrative personale repræsenteres med hver 1 repræsentant i bestyrelsen, dog uden stemmeret.

Til stk. 6

For skoler med et mere atypisk uddannelsesbillede, f.eks. kunsthåndværkerskolerne, kan der være grund til at fravige reglen i stk. 2, for så vidt angår den kommunale repræsentation, ligeligheden arbejdsgeber- og arbejdstagersiden imellem eller for at give adgang for særlig repræsentation.

Til § 6

Bestyrelsen varetager skolens overordnede ledelse og fastlægger det årlige program for skolens virksomhed, ligesom budget og regnskab skal godkendes af bestyrelsen efter indstilling fra skolens leder.

Det årlige program, herunder valgfag, for skolens virksomhed udarbejdes på grundlag af en vurdering af

- uddannelser som er pålagt/godkendt af Undervisningsministeriet
- de uddannelsessøgendes uddannelsesønsker
- andre uddannelsesstilbud i lokalområdet
- den lokale erhvervsstruktur og udviklingstendenserne i denne struktur for så vidt angår beskæftigelse og kvalifikationskrav
- mål og rammer i de enkelte erhvervsuddannelser
- skolens ressourcer, herunder kvalifikationsprofilen i skolens lærerkorps og udstyr, samt samarbejdsaftaler med andre skoler og virksomheder.

Programmet er udtryk for skolens uddannelsesprofil og skal således oplyse om såvel uddannelsesstilbud i henhold til forslag til lov om erhvervsuddannelser, jf. § 7, som grund-, efter- og videreuddannelsesstilbud, jf. § 8.

Skolen skal i sit udbud af valgfag tilbyde fag, der er af betydning for elevernes kvalifikationsbehov og beskæftigelsesmuligheder i skolens lokalområde.

I samarbejde med det enkelte uddannelsesudvalg, skal skolen tilbyde valgfag, der inden for den enkelte uddannelse knytter sig til den særlige karakter, lokalområdets erhvervsvirksomheder repræsenterer – naturligvis uden at dette har konsekvenser for uddannelsens landsdækkende erhvervskompetence.

Det årlige program indeholder en uddybet fortegnelse over skolens samlede uddannelsesstilbud, herunder valgfag, og virksomhed i øvrigt.

Det forudsættes, at det årlige program umiddelbart efter vedtagelsen meddeles arbejdsmarkedsnævnet til orientering.

De undervisningsplaner, der udarbejdes på skolen i samarbejde mellem det enkelte uddannelsesudvalg og de fagkyndige lærere, revideres ikke nødvendigvis årligt, men i takt med at den enkelte uddannelse undergår forandringer og tilpasninger til udviklingen inden for vedkommende erhvervssektor. Der tilsigtes ikke herved ændringer i lærernes metodefrihed i selve undervisningen.

Til § 7

Efter bestemmelsen i *stk. 1* træffer bestyrelsen beslutning om, hvilke godkendte erhvervsuddannelser, erhvervs- og uddannelsesorienterede kurser og supplerende kurser skolen tilbyder i henhold til lov om erhvervsuddannelser. Skolens leder udarbejder indstilling herom.

Denne bestemmelse danner i sammenhæng med bestemmelserne i *stk. 2-5* grundlaget for, at det påhviler skolens bestyrelse at komme med udspillet til skolens uddannelsesprofil på dette område. Bestyrelsen bestemmer således hvilke af de ved skolen godkendte

uddannelser, som konkret skal udbydes det pågældende år.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* kan undervisningsministeren i særlige tilfælde pålægge skolen at gennemføre en eller flere bestemte erhvervsuddannelser.

Denne bestemmelse er medtaget, fordi der vil være uddannelser, som nok modsvarer et tilstrækkeligt behov, målt på landsplan, men som på den anden side ikke har fornøden tilslutning eller selvstændig interesse for nogen skoles lokalområde i et sådant omfang, at en skole af egen drift vil tage uddannelsen på sit program.

I sådanne særlige tilfælde eller hvis der i øvrigt dokumenteres mangel på uddannelsespladser af en bestemt art i en del af landet, kan ministeren give skolen pålæg ud fra hensynet til at sikre et hensigtsmæssigt landsdækkende udbud og eventuel spredning af uddannelserne geografisk. Samtidig kan undervisningsministeren fastsætte et garantiminimum for den elevtilgang, som skolen får tilskud til, jf. § 19, *stk. 3*, i forslag til lov om erhvervsuddannelser.

Såfremt bestyrelsen ønsker at udbyde erhvervsuddannelser, som ikke tidligere er godkendt ved skolen, skal undervisningsministerens forudgående godkendelse indhentes efter bestemmelsen i *stk. 3*, jf. dog muligheden efter *stk. 5* til at udbyde en erhvervsuddannelse med efterfølgende godkendelse.

Efter bestemmelsen i *stk. 4* sker godkendelse i henhold til *stk. 3* af oprettelse af yderligere erhvervsuddannelser ved de enkelte skoler samlet en gang årligt efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet. Indstillingen baseres på en landsomfattende opgørelse af det forudgående års udbud og efterspørgsel. Undervisningsministeren sikres herved mulighed for at udøve en overordnet styring af skolernes nye udbud af erhvervsuddannelser.

Det foreslås i *stk. 5*, at en skole uden forudgående godkendelse efter *stk. 3* og 4 skal have mulighed for at udbyde en enkelt erhvervsuddannelse på sit program. Godkendelse efter *stk. 4* skal dog indhentes efter senest 2 år. Skolerne får herved en mulighed for at afprøve grundlaget for den pågældende erhvervsuddannelse ved skolen.

Den foreslåede bestemmelse giver bestyrelserne en ny frihed og et øget ansvar, idet skolerne hidtil kun har kunnet optage uddannelser på deres programmer efter ministeriets godkendelse i hvert enkelt tilfælde. Den gamle ordning skal dog efter forslaget fortsat gælde for andre tilskudsberettigede uddannelser end uddannelser efter erhvervsuddannelsesloven, jf. forslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

Det tilsigtes med forslaget, at skolen i højere grad end nu kan foretage en *løbende tilpasning mellem sit*

F. t. l. om erhvervsskoler

undervisningsprogram og de lokale behov, som kommer til udtryk i elevønsker og i virksomhedernes udbud af praktikpladser i lokalområdet.

Den øgede frihed for bestyrelsen har sammenhæng med såvel den frie adgang til erhvervsuddannelserne (jf. § 6) som den nye tilskudsordning (jf. § 19) i forslag til lov om erhvervsuddannelser, hvorefter skolerne modtager et tilskud pr. elev til dækning af undervisningsudgifter ved erhvervsuddannelserne. Bestemmelsen har også sammenhæng med § 9 i forslaget til erhvervsuddannelseslov, hvorefter skolen har pligt til – bortset dog fra helt særlige tilfælde – at undervise de elever, der tilmelder sig til de uddannelser, skolen udbyder, og som efter bestemmelser i erhvervsuddannelsesloven har krav på at blive undervist. Skolen kan ikke frigøre sig fra denne forpligtelse over for elever, der er tilmeldt skolen og er i gang med et flerårigt uddannelsesforløb, selv om bestyrelsen beslutter, at den pågældende uddannelse ikke længere skal udbydes af skolen. En sådan beslutning har derfor kun virkning for den fremtidige elevtilgang. Skolens forpligtelse i forhold til afløbet af tidligere års elevtilgang kan eventuelt opfyldes ved, at skolen drager omsorg for, at eleverne undervises på en anden skole, jf. § 9, stk. 1, i forslaget til erhvervsuddannelseslov. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse. Skolerne kan samarbejde indbyrdes om udbuddet af uddannelserne og om fordelingen af eleverne mellem flere skoler med samme uddannelse inden for regler fastsat af undervisningsministeren.

Til § 8

Til stk. 1

Bestemmelsen giver adgang til, at øvrige uddannelsesaktiviteter kan optages på den enkelte skole for at tilgodese lokalområdets adgang til grund-, efter- og videreuddannelse inden for erhvervsskolens område. Det kan bl.a. være enkeltfagsundervisning, merkonom-, teknonom-, datanomuuddannelserne, videregående teknikeruddannelser i henhold til teknikerloven, kursus for kedelpassere, kloakmesterkurser, kursus for arbejdsstudieteknikere, driftslederkurser for gartnere og lignende afhængig af lokalområdets erhvervsstruktur.

Til stk. 2

I modsætning til uddannelsesaktiviteter i henhold til lovforslagets § 7 kan de her omtalte uddannelsesaktiviteter kun tilbydes af skolen, når undervisningsministerens godkendelse er indhentet, såfremt uddannelsen udløser tilskud fra staten jf. herved også forslaget § 14, stk. 2.

Til stk. 3

I forbindelse med iværksættelse af anden uddannelsesaktivitet mod indtægtsdækning skal regler fastsat i henhold til § 17 følges. Uddannelsesaktiviteterne kan være:

- efteruddannelse af faglærte og andre
- særligt virksomhedstilpassede kurser
- salg af konsulentydelse
- bank- og sparekassekurser
- kurser for told- og postetaterne
- kurser i forbindelse med virksomheders systemeksport
- enkeltfagskurser

Til § 9

Til stk. 1

Den ansættende og afskedigende instans er skolens bestyrelse. Bortset fra lederstillingen, afgiver lederen indstilling vedrørende alt personale på skolen. Skolen skal følge de af Undervisningsministeriet herom fastsatte regler.

Til stk. 2

Ifølge forslaget kan bestyrelsen fastsætte nærmere retningslinier for lederens virksomhed og kan herunder bemyndige lederen til at udøve de beføjelser, der er tillagt bestyrelsen. Der er hermed især tænkt på, at bestyrelsen kan bemyndige lederen til at ansætte og afskedige skolens personale samt til at tilrettelægge skolens undervisningsplaner.

Til § 10

Til stk. 1

Bestyrelsens overordnede ansvar fastslås her. For bestyrelsesmedlemmerne gælder dansk rets almindelige erstatningsregler. De hæfter i øvrigt ikke personligt for skolens økonomiske forpligtelser.

Til stk. 2

Med henblik på at have mere graduerede sanktionsmuligheder end en tilbagekaldelse af skolens godkendelse eller tilbageholdelse af tilskud foreslås det, at undervisningsministeren, når en bestyrelse ikke efterkommer påbud fra undervisningsministeren om berigtigelse af nærmere angivne forhold, kan beslutte at sætte skolen under større eller mindre administration, og dermed fratage bestyrelsen dens opgaver eller dele heraf.

Undervisningsministeren kan også beslutte, at bestyrelsen skal træde tilbage og dermed pålægge de

udpegende myndigheder og organisationer at udpege nye medlemmer.

Til § 11

Til stk. 1

Ud over de direkte i loven omtalte opgaver for lederen indebærer ansvaret for den daglige ledelse, at lederen varetager opgaver som arbejdsfordeling, personaleudvikling m.v.

Udvikling og udbud af særlige lokale valgfag skal ske i et samarbejde mellem skolen og det enkelte uddannelsesudvalg for dermed at sikre såvel det lokale islæt som den landsdækkende erhvervskompetence af den pågældende uddannelse som helhed.

Til kapitel 3

Kapitel 3 indeholder de bestemmelser om tilskud til erhvervsskolerne, der ikke er specifikke for enkelte uddannelsesområder i henhold til særlige uddannelseslove, jf. forslag til lov om erhvervsuddannelser § 19.

Til § 12

Til stk. 1

Efter forslaget yder undervisningsministeren et årligt fastsat rammetilskud til dækning af de enkelte skolers fællesudgifter til bygningsdrift, administration, skolehjem m.v. Også andre udgifter, der ikke hensigtsmæssigt kan fordeles på de enkelte uddannelsesgrupper, vil være omfattet af bestemmelsen.

Når man har valgt at yde særlige rammetilskud til disse udgiftsområder, skyldes det dels, at skolerne på de pågældende områder kan have ret varierede udgiftsbehov, f.eks. afhængigt af om man råder over egne eller lejede bygninger, renteudgifter til lån i bygninger m.v., dels at de pågældende udgiftsområder i høj grad kan betragtes som faste basisudgifter inden for det enkelte finansår, der kun i mindre udstrækning vil påvirkes af udsving i elevtallene.

Set over flere finansår vil der være bedre muligheder for at tilpasse fællesudgifterne til skolens aktivitet, og det er da også forudsat, at der ved fastlæggelsen af de årlige rammetilskud kan tages hensyn til skolernes forventede uddannelsesaktivitet inden for de tilskudsberettigede uddannelser, f.eks. således at skoler med fald i aktiviteten forudsættes at formindsker lokaleforbruget gennem indskrænkning af lejemaal, udlejning af lokaler eller anvendelse af lokaler til indtægtsdækket formål. Omvendt ved øget uddannelsesaktivitet.

Under rammetilskuddet til fællesudgifter kan også henføres eventuelle udgifter, der ikke hensigtsmæssigt kan indregnes i tilskuddene for de enkelte uddannelsesområder. Det kan f.eks. dreje sig om regulering af skolens samlede tilskud under hensyn til lærernes gennemsnitlige lønanciennitet og aftalemæssige aldersbestemte reduktionsordninger. Det kan også være udgifter, der er forbundet med undervisning af elever med særlige behov.

Til stk. 2

Staten kan som hidtil yde lån på indtil 1/2 af bygnings opførelsesværdi eller købesum i forbindelse med opførelse, til- og ombygninger eller køb af bygninger.

Skolerne må skaffe den resterende del via egenkapitalen eller fra anden side. Det er normalt kommunerne og amtskommunerne, der finansierer den resterende del af værdien, dvs. med 1/2, eventuelt mere, hvis staten ikke har kunnet afsætte de nødvendige lånemidler.

Statens lån til byggeri m.v. ydes i øvrigt normalt først, når de størst mulige offentlige lån m.v. er optaget.

Til stk. 3

Bestemmelsen muliggør, at undervisningsministeren kan yde lån til investeringsudgifter ved skolerne, som i princippet dækkes via tilskudstaksterne, jfr. stk. 5. Det er således meningen, at der i tilskudstaksterne for de direkte undervisningsudgifter skal indgå beløb til anskaffelser af apparatur. Disse beløb vil blive fastsat under hensyn til apparaturbehovene for de pågældende uddannelsesgrupper og en forventet gennemsnitlig levetid for udstyret. Den enkelte skole kan imidlertid være i en situation, hvor det er ønskeligt eller nødvendigt at foretage særligt store investeringer inden for et enkelt finansår. I dette tilfælde kan undervisningsministeren yde lån til investeringen. Der kan også tænkes ydet lån til andre investerings- eller udviklingsformål, hvis det kan dokumenteres, at skolerne gennem den pågældende investering eller aktivitet kan forbedre sin fremtidige økonomiske situation.

Ordningen muliggør, at skolerne overtager et selvstændigt ansvar for de apparaturanskaffelser, der hidtil har været styret af Undervisningsministeriet, jf. også § 33.

Til stk. 4

Det nye tilskudssystem forudsætter, at der tillægges de enkelte skoler et selvstændigt ansvar for skolens økonomi, herunder for at skolen er likvid. Det

betyder, at skolerne løbende bør budgettere med en væsentlig sikkerhedsmargin og f.eks. forud for hvert finansår tage stilling til, hvor mange faste lærere der kan være ansat, og anvendelsen af deltidsansatte lærere.

Der kan imidlertid opstå situationer, hvor skolen er kommet ud i en vanskelig økonomisk situation. F.eks. kan tilgangen til uddannelserne ved en skole falde helt uventet, så det bliver nødvendigt at afskedige faste lærere. Også i disse situationer må opsigelsesvarsler naturligvis overholdes. Skolen kan derfor få behov for et ekstra tilskud til lærerlønnen i opsigelsesperioden. Andre situationer kan være mere selvforskyldte, men ekstra tilskud kan alligevel blive nødvendige, for at skolen kan gennemføre de igangsatte uddannelser på et forsvarligt niveau. I disse tilfælde forudsættes det (i overensstemmelse med hidtidig praksis), at Undervisningsministeriet kan yde ekstra lån eller tilskud, men det foreslås samtidig, at sådanne lån eller tilskud betinges af, at skolen omfatter sin aktivitet med henblik på forbedring af økonomien. Undervisningsministeriet kan i kritiske situationer også kræve ændringer i skolens ledelse, jf. § 10, stk. 2. Disse særlige lån eller tilskud kan kun ydes, hvis det er nødvendigt af hensyn til eleverne.

Til stk. 5

I henhold til forslaget's stk. 5 kan undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren fastsætte nærmere regler om vilkår for ydelse og afvikling af lån samt om ydelse af tilskud i henhold til stk. 2-4. Der vil herunder kunne fastsættes vilkår for afvikling af lån over tilskud i henhold til §§ 12, stk. 1, 13, stk. 1, og 14, stk. 1, i dette lovforslag og over tilskud i henhold til § 19 i forslag til lov om erhvervsuddannelser. Der tænkes derimod ikke på afvikling over tilskud til forsøgs- og udviklingsarbejde.

Til § 13

Til stk. 1

De foreslåede regler afviger ikke væsentligt fra de nugældende. Det er med bestemmelsen ikke tanken at forhindre, at overskydende kapacitet udnyttes af andre end elever i tilskudsberettigede uddannelser, jf. § 17.

Til stk. 2

Forslaget indebærer, at undervisningsministeren kan fastsætte takster for elevbetaling bl.a. afhængig af, om eleverne befinder sig i et ansættelsesforhold

med deraf følgende indtægter, og om eleven er forsørger.

Til § 14

Til stk. 1

Hvis der ikke i de enkelte uddannelseslove er fastsat særlige bestemmelser om tilskud til de pågældende uddannelser, ydes der i henhold til § 14 rammetilskud til de direkte undervisningsudgifter ved uddannelser, som af undervisningsministeren er godkendt som tilskudsberettigede.

Foreløbig findes der finansieringsregler i lov om efteruddannelse, og de uddannelser, der er omfattet af forslag til lov om erhvervsuddannelser, vil have særlige tilskudsbestemmelser med lovbundne tilskud. De igangværende lærlinge-, efg- og grundlæggende teknikeruddannelser vil modtage rammetilskud, indtil de er afviklede.

Det er hensigten, at kriterierne for fordelingen af rammetilskud til de direkte undervisningsudgifter skal være de samme som ved erhvervsuddannelser med lovbundne tilskudstakster. Dvs. at fordelingskriterierne vil være antal årselever og takster pr. årselev for større uddannelsesgrupper, jf. bemærkningerne til § 19, stk. 1 og 2, i forslag til lov om erhvervsuddannelser. Det bør dog bemærkes, at når der er tale om rammetilskud, kan der ikke blive tale om samme nøjagtige tilpasning i løbet af finansåret mellem faktisk antal årselever og samlet tilskud som ved de uddannelser, der får lovbundne tilskud.

Til stk. 2

Bestemmelsen giver undervisningsministeren mulighed for at fastlægge, hvilke skoler der kan tilbyde de enkelte uddannelser med rammetilskud, og hvor mange elever der kan ydes tilskud til ved de enkelte skoler og uddannelser. Bestemmelsen er således en forudsætning for, at undervisningsministeren kan styre fordelingen af rammetilskud inden for de givne tilskudsbevillinger.

Til § 15

Det er fortsat en generel tilskudsbetingelse, at skolerne følger de af Finansministeriet fastsatte og aftalte bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår for personalet. Men inden for disse rammer vil skolerne i overensstemmelse med den generelle decentralisering af opgaver og beslutninger få det fulde ansvar for ansættelse og afskedigelse af personale.

Skolerne vil herunder frit kunne oprette stillinger,

men klassificeringen af stillinger (aflønnning m.v.) følger de for statsinstitutioner gældende regler.

Denne decentralisering af beslutninger om personaleforbrug og personalesammensætning muliggøres af, at skolerne får samme tilskud, uanset hvilket forbrug og hvilken sammensætning der vælges. Skolernes handlefrihed er her begrænset af de økonomiske rammer, dvs. bloktilskud og egne indtægter, og skolerne må yderligere disponere ud fra, at tilskud og indtægter kan ændres afhængigt af elevtilgang m.v. Intentionerne på længere sigt er også gennem mere fleksible lønsystemer at overlade skolerne et større ansvar for den individuelle lønfastsættelse, men således at skolerne bærer det fulde ansvar for egne beslutninger.

Den uddannelsesreform, der foreslås i forslag til lov om erhvervsuddannelser, vil i sig selv kræve ændringer i lærernes tjenestetidsaftaler, der på nogle punkter er forskellige for lærlinge-, efg- og grundlæggende teknikeruddannelser. Det vil blive tilsigtet, at skolerne under hensyn til de faglige krav i uddannelserne skal kunne anvende sit samlede lærerkorps fleksibelt på tværs af uddannelserne.

Til § 16

For øjeblikket gælder, at der opkræves et indskrivningsgebyr ved enkeltfagskurser, mens der ved de fleste deltidsuddannelser ved erhvervsskolerne (f.eks. merkonom- og teknonomuddannelserne, værkstedsfunktionæruddannelserne og tilsynsteknikere) ydes tilskud svarende til 84 pct. af udgifterne, jf. § 6, stk. 1, i lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler. For datanomuddannelsen ydes der dog 100 pct. tilskud til udgifterne.

Reglen om 84 pct.s tilskud er vanskelig at administrere. Man kan først efterfølgende opgøre udgifterne ved de pågældende uddannelser, idet udgifterne bl.a. omfatter andele af skolens fællesudgifter. Derfor foreslås det, at undervisningsministeren kan fastsætte regler om deltagerbetaling ved tilskudsberettigede enkeltfagskurser og deltidsuddannelser, således at betalingen dækker forskellen mellem de samlede udgifter til undervisningen og tilskuddet. Efter ønske fra skolerne skal de enkelte skoler selv fastlægge betalingens størrelse ved de uddannelser, hvor der efter de fastsatte regler kan opkræves betaling. Undervisningsministeren vil dog fastsætte en beregningsmæssig betaling som grundlag for fordeling af tilskud til uddannelserne, jf. bemærkningerne til § 19, stk. 2. Med denne ordning opnås, at skolerne som hidtil får

mulighed for at tilpasse betalingen til de faktiske udgifter ved undervisningen.

Til § 17

Bestemmelsen tager sigte på dels efteruddannelser under Arbejdsministeriets lovgivning, dels på andre aktiviteter, der udføres for fremmede rekvirenter, der også kan være andre erhvervsskoler. Reglerne udformes af undervisningsministeren efter samråd med finansministeren. Udgangspunktet vil være de regler om indtægtsdækket virksomhed, der gælder for statsinstitutioner.

Til § 18

De ordinære tilskudssatser for uddannelserne under denne lov skal dække normale undervisningsudgifter, herunder muligheder for løbende pædagogisk og faglig ajourføring af uddannelserne. Derimod kan der være særlige udgifter til udvikling af nye uddannelser og etablering af forsøgshold samt til etablering af uddannelser, der ikke kan rummes inden for denne lovs ordinære tilskudssatser. For at fremme fornyelser i uddannelserne – specielt i relation til nye arbejdsmarkedsbehov og den teknologiske udvikling – ønskes der afsat særlige tilskudspuljer til udviklings- og forsøgsvirksomhed, der normalt vil blive fordelt efter rådgivning fra uddannelsesråd m.v. Forslag til lov om erhvervsuddannelser, lov om efteruddannelse og lov om videregående teknikeruddannelser m.v. indeholder særskilte bestemmelser herom. Bestemmelsen i § 18 dækker de øvrige uddannelser på erhvervsskolerne.

Til § 19

Til stk. 1

Bestemmelsen udvider skolernes dispositionsmuligheder væsentligt i forhold til hidtidige regler.

For det første vil tilskuddene i overensstemmelse med skolernes status som selvejende institutioner blive ydet uden opdelinger i lønudgifter og andre udgifter, og uden personalerammer. Denne frigørelse for de statslige dispositionsregler gælder både de lovbundne tilskud og rammetilskuddene, idet skolerne må have mulighed for at udnytte lærerkræfter, lokaler m.v. fleksibelt på tværs af uddannelsesopdelingerne.

For det andet vil skolerne få udvidede muligheder for selvstændigt at disponere over de samlede tilskud til de tilskudsberettigede uddannelser og fællesudgifter.

Det er dog en betingelse, at skolerne opfylder de centrale bestemmelser, der gælder for de enkelte uddannelser, og underviser det antal årselever inden for de enkelte uddannelsesgrupper, som tilskuddene er betinget af.

Skolerne vil endvidere kunne opspare tilskud til anvendelse i følgende finansår til de skoleformål, som tilskuddene er ydet til. Også på dette område forudsættes en frigørelse fra de statslige dispositionsregler, idet de opsparede tilskud ikke skal søges overført på forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret. De frie muligheder for opsparing af tilskud vil dels kunne give skolerne en nødvendig konsolidering i budgetteringen, dels give mulighed for opsparing til investeringer m.v.

Til stk. 2

Bestemmelsen er begrundet i, at skolerne frit bør kunne anvende alle indtægter udover de statslige tilskud.

Forslaget vil øge skolernes incitament til at opnå indtægter ud over tilskuddene.

Kun indtægter, der er knyttet direkte til de enkelte uddannelser (sædvanlig deltagerbetaling og salg af produkter i forbindelse med undervisningen), vil blive fraregnet ved fastsættelsen af tilskudssatser for de enkelte uddannelsesgrupper. For fællesudgifternes vedkommende vil man så vidt muligt sigte mod, at nettotilskuddet fastsættes i overensstemmelse med skolens aktiviteter ved de tilskudsberettigede uddannelser, og ikke som følge af, at skolen får flere indtægter.

Skolernes indtægter ved indtægtsdækket virksomhed, gaver m.v. vil ikke blive fratrukket ved takstfastsættelsen.

Til § 20

Til stk. 1

De nærmere regler om tilskudsudbetalinger vil blive fastsat efter forhandling med finansministeren, og således at skolerne forinden høres om den tilsigtede procedure.

Hovedsigtet ved udformningen af regler om tilskudsudbetalinger m.v. vil være at undgå, at skolerne løbende får udbetalt større tilskud end hjemlet, og samtidig at sikre, at skolerne fleksibelt kan få udbetalt tilstrækkelige tilskud til, at udgifter i overensstemmelse med de faktiske elevtal kan dækkes.

Forudbetalingerne til skolerne vil blive begrænset mest muligt. Ved fastsættelsen af tilskudsudbetalingssystemet vil undervisningsministeren efter samråd med finansministeren tage stilling til, om eventu-

elle overskydende tilskudsudbetalinger skal forrentes.

Til stk. 2

Det faktiske antal årselever inden for de forskellige hovedgrupper af uddannelser vil være den vigtigste størrelse i forbindelse med Undervisningsministeriets regulering af tilskudsudbetalinger, herunder eventuelt tilbageholdelse eller tilbagebetaling af tilskud.

Oplysninger herom vil løbende kunne indhentes via det skoleadministrative system, der er under udvikling ved erhvervsskolerne, jf. bemærkningerne til § 21.

Til § 21

For at tilskudssystemet kan fungere hensigtsmæssigt og sikkert, skal Undervisningsministeriet kunne indhente oplysninger hos skolerne. Dette kan ske ved pålæg om, at skolerne anvender fælles administrative systemer, der kan omfatte elevregistrerings-, budget- og regnskabssystemer m.v. Der opnås herved en effektiv og økonomisk informationsformidling mellem skolerne og ministeriet. Systemerne udvikles i et samarbejde mellem skolerne og Undervisningsministeriet efter forhandling med Finansministeriet.

Til kapitel 4

Idet skolernes økonomi overvejende finansieres ved statstilskud, forudsættes revisionen tilrettelagt på basis af rigsrevisorlovens § 2, og dermed underlagt det direkte statslige revisionsansvar.

Med lovforslaget sker der en vidtgående decentralisering af beslutningskompetencen til den enkelte skole. Dette indebærer et selvstændigt ansvar for skolen og dens bestyrelse, ikke mindst for de økonomiske dispositioner. Det er derfor Undervisningsministeriets opfattelse, at det er vigtigt, at skolen råder over sagkyndig regnskabsmæssig bistand. Dette er baggrunden for, at det i lovforslagets § 23, stk. 2, foreslås, at skolens årsregnskab skal attesteres af en statsautoriseret eller registreret revisor, der herudover vil kunne rådgive skolens leder og bestyrelsen på det regnskabsmæssige område. Udgifterne til revision dækkes af statstilskuddet.

Til kapitel 5

Bestemmelserne i § 24, stk. 1-3, om befordringstilskud svarer i princippet til § 13, stk. 1-3, i lov om erhvervsfaglige grunduddannelser. I øvrigt bygger tilskudsordningen på, at elever, der modtager løn un-

der uddannelsen, selv afholder deres befodringsudgifter.

De gældende bestemmelser om befodringsstilskud til elever, der har særlig store befodringsudgifter, som ikke dækkes af en arbejdsgiver, og hvis størrelse står i misforhold til elevens løn, opretholdes.

Det følger af de almindelige regler, at amtskommunernes afgørelser om befodrning efter stk. 1 ikke kan indbringes for undervisningsministeren.

Til kapitel 6

Til § 25

Ved lovens gennemførelse ophæves lov om godkendelse af handelsskoler m.v. og dermed lovhjemlen til at gennemføre suspension m.v. over for det på erhvervsskolerne tjenestemandslignende ansatte personale ligesom hjemlen for tjenstemandsretten til at behandle sager vedrørende dette personale.

Bestemmelsen i § 25 er medtaget for at opretholde denne hjemmel.

Til § 26

Til stk. 1

I medfør af § 18, stk. 2, i forslag til lov om erhvervsuddannelser kan undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet godkende skoler, der ikke er erhvervsskoler, institutioner og virksomheder til at meddele bestemte erhvervsuddannelser. Bestemmelsen tager sigte på, at der kan ydes tilskud til dækning af de direkte undervisningsudgifter, jf. § 19, stk. 4, i lovforslaget om erhvervsuddannelser, til erhvervsuddannelsen på virksomheder samt på skoler, der ikke henhører under Undervisningsministeriets ressort (f.eks. Landtransportskolen og Skovskolen, der hører under henholdsvis arbejdsministerens og landbrugsministerens ressort), eller på skoler som er godkendt efter anden lovgivning (f.eks. husholdningsskoler og landbrugsskoler).

For disse skoler m.v. gælder reglerne i dette lovforslag om tilskud til skolehjem, om udbetaling af tilskud, om indhentning af oplysninger og om regnskab.

Til stk. 2

Efter denne bestemmelse kan de samme skoler m.v. som nævnt i stk. 1 også godkendes til at give tilgrænsende erhvervsrettet uddannelse, hvorved reglerne i lovforslagets § 13, § 16 og §§ 20-23 finder anvendelse. Efter undervisningsministerens bestemmelse kan der også helt eller delvis ydes tilskud til de direkte undervisningsudgifter efter lovforslagets § 14.

Til uddannelser omfattet af stk. 1 eller 2 bør fællesudgifter som hovedprincip afholdes efter de for skolen eller institutionen almindeligt gældende støtte-regler, men det vil være muligt at yde tilskud helt eller delvis til marginale fællesudgifter efter lovforslagets § 12, hvis det kan dokumenteres, at uddannelsesaktiviteterne ikke kan rummes inden for de tilskud til fællesudgifter, der er ydet efter anden lovgivning. Det vil yderligere være en forudsætning, at det elevgrundlag, der følger af uddannelse godkendt efter § 26, stk. 2, eller efter § 18, stk. 2, i lovforslaget om erhvervsuddannelser, udgør et væsentligt antal i forhold til skolens eller institutionens øvrige elever.

Godkendelsen kan tilbagekaldes.

Til § 27

Muligheden efter denne bestemmelse for at tillade en uddannelse sigter på de tilfælde, hvor det ikke er muligt at foretage en godkendelse efter lovforslagets § 26 eller efter § 18, stk. 2, i lovforslaget om erhvervsuddannelser. Dette medfører, at der ikke stilles de samme formelle krav som til godkendelse, og tilladelser udløser derfor ikke tilskud.

Til § 28

Bestemmelsen er en lovfæstning af den hidtidige retstilstand, hvorefter klager over f.eks. optagelse og meritoverførsel kan indbringes for Direktoratet for Erhvervsuddannelserne.

Til kapitel 7

Til § 30

Efter *stk. 4* kan regler, der er fastsat med hjemmel i lov om godkendelse af handelsskoler m.v., i lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler og i lov om tekniske skoler m.v., indtil videre forblive i kraft.

Bestemmelsen tager særligt sigte på regler om uddannelser som f.eks. HHX og HTX, der ikke er omfattet af forslag til lov om erhvervsuddannelser, og som endnu ikke har egen uddannelseslov.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 71, stk. 2, i forslag til lov om erhvervsuddannelser.

Til § 31

Bestemmelsen tager sigte på, at der kan gennemføres overgangsregler med hensyn til undervisning og drift, der skyldes, at loven træder i kraft midt i et igangværende skoleår. Der vil også kunne blive tale

om en særlig overgangsordning, hvor der er fastsat elevbetaling.

Til § 32

Bestemmelsen er en overgangsbestemmelse, der tager sigte på, at der kan ydes tilskud til afvikling af de efg-, lærlinge- og grundlæggende teknikeruddannelser, der er igangsat i henhold til den hidtidige lovgivning. Rammetilskuddet vil blive opført på de årlige finanslove og vil blive fastsat efter principper, der til-

sigter, at statens nettobidrag til uddannelserne – målt i sammenlignelige priser – ikke bliver ændret i forhold til de hidtidige beløb.

Til § 34

Det forudsættes, at der som hidtil kan indgås aftaler mellem undervisningsministeren og hjemmestyret i Grønland og på Færøerne om samarbejde på erhvervsuddannelsesområdet.